

Arian a fi Geirfa

Ad-daliadau	Talu yn ôl benthyciad, neu ran o fenthyciad.
Addewid i dalu	Cytundeb i dalu benthyciwr swm penodol o arian. Mae addewid i dalu ar ein harian papur .
Adnau	1) Swm o arian sydd yn cael ei rhoi mewn banc 2) Swm llai o arian sydd yn cael ei dalu i brynu rhywbeth gyda'r gweddi yn cael ei dalu yn hwyrach neu dros gyfnod o amser.
Ail-fuddsoddi	Rhoi elw o fuddsoddiad blaenorol i mewn i'r un prosiect neu un gwahanol.
Ailgylchadwy	Gwrthrych sydd yn gallu cael ei ail-gylchu neu ei ail-ddefnyddio fel rhywbeth arall.
Arbrisiant	Arbrisiant yw cynnydd mewn gwerth ased.
Argraffiad copog	Nodwedd diogelwch ar ein harian papur. Mae'r geiriau 'Bank of England' wedi ei hysgrifennu yn defnyddio argraffiad copog ar ben pob nodyn. Mae gwerth y nodyn hefyd wedi ei ysgrifennu mewn breil yng nghornel chwith uchaf y nodyn.
Arian Cyfredol	Rhywbeth y gallwn ei gyfnewid am nwyddau a gwasanaethau. Arian papur a darnau arian adnabyddus yw ein harian cyfredol ni.
Arian Papur	Uned o arian cyfredol sydd yn addo talu swm o arian i rywun.
Aсед	Eiddo person sydd â gwerth ariannol.
Banc	Lle sydd yn gwarchod a benthyg arian ac yn rhoi cymorth i bobol dalu am bethau.
Banc Lloegr / Bank of England	Y sefydliad yn y DU sy'n gyfrifol am gadw prisiau'n isel a sefydlog, a sicrhau bod banciau'n llafydd diogel i'ch arian.
Benthyciad	Menthyg arian, fel arfer gan fanc.
Benthyciad i fyfyrwyr	Math o fenthyciad sydd wedi'i gynllunio fel cymorth i fyfyrwyr dalu am addysg uwch a ffioedd eraill, fel ffioedd dysgu, llyfrau a chyflenwadau, a chostau byw.
Benthyciad tymor byr	Benthyciadau sydd yn cael eu talu i ffwrdd mewn amser byr, yn aml gyda chyfraddau llog uchel.
Benthyciwr	Rhywun sydd yn benthyg arian.
Buddsoddi	Defnyddio arian i brynu rhywbeth, sydd efallai am gynyddu mewn gwerth dros amser a gwneud elw (mwy o arian).

Arian a fi Geirfa

Busnes	Sefydliad sydd yn darparu nwyddau neu wasanaethau i'r cyhoedd neu fusnesau eraill gyda'r amcan o wneud elw ar y gweithgareddau.
Cam-werthu	I werthu rhywbeth i rywun drwy roi cyngor camarweiniol neu <i>anonest</i> .
Carbon Deuocsid (CO2)	Nwy sydd yn cael ei greu drwy losgi tanwyddau sydd yn cyfrannu i gynhesu byd-eang a newid hinsawdd.
Chwyddiant	Pan fo cynnydd parhaus dros amser ym mhris nwyddau a gwasanaethau (pethau rydym yn defnyddio a phrynu).
Cofleidio	Derbyn rhywbeth gyda brwdfrydedd.
Cyflenwad	Nwyddau a gwasanaethau mae cynhyrchwyr yn gallu, neu yn fodlon gwerthu am bris penodol.
Cyflog	Arian sydd yn cael ei dalu i un a gyflogir i weithio.
Cyfnewid	Pan mae pobol yn cyfnewid nwyddau neu wasanaethau heb ddefnyddio arian cyfredol .
Cyfnewid	Rhoi un peth a derbyn rhywbeth arall o werth tebyg, gan gynnwys cyfnewid arian am nwyddau a gwasanaethau.
Cyfnod y benthyciad	Cyfnod o amser sydd gennych i ad-dalu eich benthyciad .
Cyfraddau llog	Mae llog yn cael ei gyfrifo mewn canrannau. Er enghraifft, buasai llog £1000 gyda chyfradd llog o 5% yn ysgwyddo llog o £50 y flwyddyn.
Cyfrif cynilion	Cyfrif banc sylfaenol i gadw arian yn ddiogel, gyda'r gallu i dynnu peth allan, wrth ennill llog arno.
Cyfrif cynilo plant iau	Cyfrif banc ar gyfer plant a phlant yn ei harddegau.
Cyfrifoldeb	Cael dyletswydd i edrych ar ôl, neu reoli rhywbeth neu rywun.
Cyllidebu	Pan rydym yn mesur ein hincwm (arian yn dod i mewn) yn erbyn gwariant (arian yn mynd allan).
Cynhesu byd-eang	Cynnydd araf yn nhymeredd atmosffer y ddaear.
Cynilo	Y weithred o roi arian o'r neilltu i'w ddefnyddio yn y dyfodol.
Cynnyrch	Rhywbeth sydd wedi ei wneud.
Delwedd fetelig	Delwedd fanwl iawn sydd yn nodwedd diogelwch ar arian papur .
Derbynneb	Tystiolaeth fod arian wedi ei gyfnewid am wasanaethau neu nwyddau .

Arian a fi Geirfa

Deunydd pacio	Deunyddiau ar gyfer lapio ac amddiffyn nwyddau wrth eu cludo.
Dull talu	Gwahanol ffyrdd o dalu am rhywbeth. Er enghraifft gallwn ddefnyddio arian papur fel dull talu.
Dyled	Arian sydd yn ddyledus- a disgwylir ei dalu yn ôl - gan unigolyn, busnes neu wlad. Dyled yw'r enw a roddir ar fenthyg arian.
Dyled nod	Cytundeb anffurfiol sy'n cofnodi swm dyledus o arian.
Ecsbloetio	Y weithred neu ffaith o drin rhywun yn annheg er mwyn elw o'u gwaith.
Elw	Cyfanswm o arian sydd yn weddill unwaith mae'r costau a threuliau i gyd wedi ei didynnu o'r arian rydych wedi ei ennill.
Ffeirio	Pan mae pobol yn ffeirio nwyddau neu wasanaethau heb ddefnyddio arian cyfredol .
Ffug	Twyllo drwy efelychu neu gopïo. Mae arian ffug yn efelychiad o arian papur go iawn.
Galw	Y nifer o nwyddau neu wasanaethau mae pobl eisiau ac yn gallu eu prynu.
Goblygiadau	Canlyniad gweithred sydd yn gallu bod yn dda neu ddrwg.
Gwariant	Arian yn mynd allan - dyma'r arian rwynt yn ei wario.
Gwario moesegol	Dewis prynu nwyddau sydd yn achosi'r niwed lleiaf i'r amgylchedd, pobol eraill neu anifeiliaid drwy'r ffyrdd y gwnaethpwyd, defnyddiwyd a chludwyd.
Gwasanaethau	Gweithredoedd mae rhywun arall yn ei wneud am dâl, fel talu am bryd o fwyd mewn bwyty neu dorri gwallt.
Gwefannau taliadau, cysylltiadau rhyngryd a thudalennau gwefannau diogel	Systemau ar-lein sydd wedi eu cynllunio i wneud taliadau yn ddiogel ac amddiffyn cwsmeriaid rhag hacio a thwyll.
Gwerth pres	Y syniad fod rhywbeth yn werth yr arian rydych wedi talu amdano.
Gwe-rwydo	Dyma sut mae troseddwr yn defnyddio e-byst i dwyllo pobol i roi gwybodaeth sensitif i ffwrdd, er enghraifft, enwau defnyddwyr neu gyfrinair.
Hanfodol	Rhywbeth angenrheidiol na ellir gwneud hebdo.

Arian a fi Geirfa

Hologram

Nodwedd diogelwch ar ein **harian papur**. Mae'r ddelwedd yn newid wrth symud arwyneb sydd hefo'r llun arno, neu os wyt ti yn symud.

Hysbysebion naid

Math o hysbysebu ar y we a ddefnyddir gan hysbysebwr i ddenu sylw defnyddwyr y we.

Incwm

Arian rwyd ti yn ei dderbyn drwy bethau fel arian poced, tasgau o gwmpas y cartref, neu dâl o swydd.

Llog

Arian ychwanegol sydd yn cael ei ychwanegu i'r cyfanswm o arian rwyd wedi benthg neu mae'n cael ei ychwanegu i'r swm o arian rwyd wedi ei gynilo.

Masnach Dêg

Masnach rhwng cwmnïau mewn gwledydd datblygedig a chynhyrchwyr mewn gwledydd sydd yn datblygu lle mae prisiau teg yn cael eu talu i'r cynhyrchwyr. Y gweithgaredd 'Masnach Deg' yma sydd yn arwain i amodau gwaith gwell i'r rhai mewn gwledydd sydd yn datblygu.

Masnachwr

Rhywun sydd yn gwerthu **nwyddau a gwasanaethau**.

Menter

Creu busnes neu brosiect gyda'r pwrpas o dyfu eich arian drwy eich syniad a/neu waith caled.

Menthg

Cymryd a defnyddio arian dros dro, gyda'r bwriad o'i ddychwelyd

Milltiroedd bwyd

Y pellter mae bwyd wedi teithio, o'r lle y gwnaethpwyd i'r man gwerthu.

Moethus

Gwasanaeth neu eitem sydd ddim yn angenrheidiol ond yn ddymunol.

Morgais

Benthciad banc dros gyfnod hir o amser sydd yn galluogi **benthciwr** i brynu tŷ.

Nodwedd uwch-fioled

Nodwedd diogelwch ar ein harian papur. Os yw siopwr yn rhoi arian papur mewn boc arbennig, mae golau arbennig - uwch fioled- mae rhif amryliw i'w weld (5 ar bapur £5, 10 ar bapur £10 ayyb)

Nwyddau

Cynnyrch gallwch afael ynddo, fel bwyd, dillad neu ffonau symudol.

Nwyon tŷ gwyr

Nwyon sydd yn cyfrannu at **gynhesu byd-eang**.

Organig

Cynnyrch bwyd sydd yn cael ei dyfu heb ddefnyddio gwrteithwyr cemegol a phlaladdwyr.

Osgoi

Cadw draw o rywbeth.

Polymer

Mae polymer yn blastig hyblyg tenau sydd yn cael ei ddefnyddio i wneud arian papur yn y DU. Mae'n gryfach, glanach ac yn fwy diogel na phapur ac

Arian a fi Geirfa

	mae mwy o nodweddion diogelwch yn gallu cael eu cynnwys wrth ei ddefnyddio.
Portread	Darlun o berson. Mae gan ein harian papur ffenest glir fawr gyda llun o'r frenhines arno.
Pris	Mesur o werth rhywbeth, faint o arian sydd ei angen i brynu rhywbeth.
Sefydlog	Aros yr un fath neu ddim yn newid.
Sgam	Cynllwyn anonest neu dwyll gyda'r bwriad o dwyllo person i roi ei harian i ffwrdd. Gall sgamiau ddigwydd ar lein ar oddi ar-lein.
Sgam Ariannol	Pan mae rhywun yn dy dwyllo yn fwriadol; i roi arian iddynt, neu brynu rhywbeth sydd â gwerth gwael.
Siopa ar-lein	Prynu nwyddau a gwasanaethau dros y we yn hytrach na mynd dy hun.
Twyll	Twyllo rhywun er mwyn cael enillion ariannol.
Twyll Rhoddion Elusennol	Pan fo twyllwyr yn ecsbloetio caredigrwydd rhoddwyr i roi arian i elusennau ffug. Os ydych yn rhoi arian i elusen ffug, bydd y twyllwyr yn gallu ail-ddefnyddio eich manylion banc.
Twyll siopa ar-lein	Pan fo dioddefwr methu cyfnewid na chael ad-daliad ar ôl prynu rhywbeth diffygiol ar wefan siopa ar lein. Neu, gall yr arwerthwr fod yn ddiodesfwr sydd byth yn cael ei dalu am eitem a werthwyd.
Wynebwerth	Gwerth sydd yn cael ei arddangos ar ddarn arian neu arian papur.
Y flwyddyn	Dyma faint o arian neu log fydd angen ei dalu pob blwyddyn ar fenthyciad neu forgais .
Ymddiried	Teimlo fod rhywbeth neu rywun yn ddibynadwy neu eirwir. Mae hyn yn bwysig iawn wrth ymddiried mewn rhywun i edrych ar ôl eich arian.
Yswiriant	Pan fo unigolyn neu fusnes yn talu cwmni i ddarparu iawndal am golled neu niwed os oes angen.

